

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Факультет землевпорядкування**

ПОГОДЖЕНО

Декан факультету

землевпорядкування

_____ **Олександр ШЕВЧЕНКО**

«__» _____ 2026 р.

ДОПУСКАЄТЬСЯ ДО ЗАХИСТУ

Завідувач кафедри

управління земельними ресурсами

_____ **Ольга ДОРОШ**

«__» _____ 2026 р.

БАКАЛАВРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**на тему «Відведення земельної ділянки приватної власності зі зміною
цільового призначення в межах села Нові Петрівці Вишгородського району
Київської області»**

Спеціальність: 193 «Геодезія та землеустрій»

Освітньо-професійна програма «Геодезія та землеустрій»

Гарант освітньої програми

д-р. географ. наук, проф. _____

Іван КОВАЛЬЧУК

Керівник бакалаврської кваліфікаційної роботи

д-р. екон. наук., проф. _____

Ірина КУПРІЯНЧИК

Виконала

_____ Катерина КРАСНОПЮР

КИЇВ – 2026

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Факультет землевпорядкування**

**ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
управління земельними ресурсами**

_____ **Ольга ДОРОШ**

« » _____ **2026 р.**

ЗАВДАННЯ

до виконання бакалаврської кваліфікаційної роботи здобувачу

Краснопюр Катерині Василівні

Спеціальність 193 «Геодезія та землеустрій»

Освітньо-професійна програма «Геодезія та землеустрій»

Тема бакалаврської кваліфікаційної роботи: **«Відведення земельної ділянки приватної власності зі зміною цільового призначення в межах села Нові Петрівці Вишгородського району Київської області».**

Затверджена наказом ректора НУБіП України від 27.11.2025 року № 2899«С».

Термін подання завершеної роботи на кафедру: за 10 днів до захисту.

Вихідні дані до бакалаврської кваліфікаційної роботи: нормативно-правова база, землевпорядна документація, методичні рекомендації та інші літературні джерела з досліджуваних питань.

Перелік питань, що підлягають дослідженню:

теоретичні засади розроблення проєкту землеустрою щодо відведення земельної ділянки приватної власності зі зміною цільового призначення;

проаналізувати нормативно-правові засади зміни цільового призначення земельних ділянок приватної власності;

розкрити сутність і зміст проєкту землеустрою щодо відведення земельної ділянки;

дослідити процедуру погодження та затвердження документації із землеустрою; визначити особливості внесення відомостей до Державного земельного кадастру;

обґрунтувати практичні підходи до розроблення проєктних рішень при зміні цільового призначення земельної ділянки.

Дата видачі завдання _____

**Керівник бакалаврської
кваліфікаційної роботи**

_____ **Ірина КУПРІЯНЧИК**

Завдання прийняла до виконання

_____ **Катерина Краснопюр**

РЕФЕРАТ

Бакалаврська кваліфікаційна робота присвячена дослідженню теоретичних і практичних засад розроблення проєкту землеустрою щодо відведення земельної ділянки приватної власності зі зміною її цільового призначення.

Метою бакалаврської кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних, нормативно-правових і практичних засад розроблення проєкту землеустрою щодо відведення земельної ділянки приватної власності зі зміною її цільового призначення, а також обґрунтування проєктного рішення щодо конкретної земельної ділянки.

Об'єктом дослідження є процес відведення земельної ділянки зі зміною цільового призначення як складова системи землеустрою та регулювання земельних відносин.

Предметом дослідження є правові, кадастрові, картографічні, планувальні та організаційно-проєктні аспекти розроблення проєкту землеустрою щодо земельної ділянки з кадастровим номером 3221886001:02:100:0048, розташованої на території Петрівської територіальної громади Вишгородського району Київської області.

Методи дослідження. У роботі використано методи аналізу нормативно-правових актів, синтезу теоретичних положень, порівняльно-правовий, кадастровий, картографічний, геодезичний, графічний та узагальнювальний методи дослідження.

У результаті роботи систематизовано види землевпорядної документації, розкрито порядок зміни цільового призначення земельних ділянок приватної власності, охарактеризовано об'єкт дослідження, проаналізовано його правовий режим, кадастрові та планувальні матеріали. Обґрунтовано проєктне рішення щодо зміни цільового призначення земельної ділянки площею 0,0871 га із земель для будівництва та обслуговування об'єктів туристичної інфраструктури та закладів громадського харчування на землі для сінокосіння і випасання худоби.

Новизна результатів полягає в узагальненні практичного алгоритму підготовки проєкту землеустрою для конкретної земельної ділянки приватної власності з урахуванням її правового, просторового та функціонального стану.

Практичне значення. Результати роботи можуть бути використані землевпорядними організаціями, органами місцевого самоврядування, землевласниками та фахівцями у сфері геодезії і землеустрою під час підготовки документації зі зміни цільового призначення земельних ділянок.

Бакалаврська робота містить 57 сторінки, 6 рисунків, 1 таблицю, 1 додаток, 30 використаних джерела.

Ключові слова: землеустрій, проєкт землеустрою, земельна ділянка, приватна власність, зміна цільового призначення, державний земельний кадастр, кадастровий номер, документація із землеустрою.

ABSTRACT

This bachelor's thesis is devoted to the study of the theoretical and practical foundations for developing a land management project regarding the allocation of a privately owned land plot with a change in its intended use.

The purpose of this bachelor's thesis is to examine the theoretical, regulatory, and practical foundations for developing a land management project regarding the allocation of a privately owned land plot with a change in its intended use, as well as to justify the project decision regarding a specific land plot.

The object of the study is the process of allocating a land plot with a change in its intended use as a component of the land management system and the regulation of land relations.

The subject of the study is the legal, cadastral, cartographic, planning, and organizational-design aspects of developing a land management project for the land plot with cadastral number 3221886001:02:100:0048, located within the territory of the Petrivska territorial community in the Vyshhorod District of the Kyiv Region.

The study employs methods of analyzing regulatory acts, synthesizing theoretical provisions, as well as comparative legal, cadastral, cartographic, geodetic, graphical, and generalizing research methods.

As a result of the study, the types of land management documentation were systematized, the procedure for changing the designated use of privately owned land plots was outlined, the object of study was characterized, and its legal regime, cadastral, and planning materials were analyzed. A project decision has been substantiated regarding the change in the intended use of a 0.0871-hectare land plot from land for the construction and maintenance of tourism infrastructure facilities and public catering establishments to land for haymaking and livestock grazing.

The novelty of the results lies in the generalization of a practical algorithm for preparing a land management project for a specific privately owned land plot, taking into account its legal, spatial, and functional status.

The results of this work can be used by land management organizations, local government bodies, landowners, and specialists in the field of geodesy and land management when preparing documentation for changing the designated use of land parcels.

The bachelor's thesis consists of 57 pages, 6 figures, 1 table, 1 appendix, and 30 references.

Keywords: land management, land management project, land plot, private property, change of land use, state land cadastre, cadastral number, land management documentation.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	11
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗРОБЛЕННЯ ПРОЄКТУ ЗЕМЛЕУСТРОЮ ЩОДО ВІДВЕДЕННЯ ЗЕМЕЛЬНОЇ ДІЛЯНКИ ПРИВАТНОЇ ВЛАСНОСТІ ЗІ ЗМІНОЮ ЦІЛЬОВОГО ПРИЗНАЧЕННЯ.....	13
1.1. Види землевпорядної документації.....	13
1.2. Нормативно-правове регулювання зміни цільового призначення земельних ділянок приватної власності в Україні.....	15
1.3. Порядок розроблення, погодження та затвердження проєктів землеустрою.....	20
Висновки до розділу 1.....	23
РОЗДІЛ 2. ХАРАКТЕРИСТИКА ОБ'ЄКТА ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ВИХІДНІ ДАНІ ДЛЯ ПРОЄКТУВАННЯ.....	24
2.1. Загальна характеристика земельної ділянки та місця її розташування...	24
2.2. Правовий режим земельної ділянки, форма власності та наявні речові права.....	27
2.3. Аналіз кадастрових, картографічних, планувальних і правовстановлюючих документів.....	30
Висновки до розділу 2.....	36
РОЗДІЛ 3. РОЗРОБЛЕННЯ ПРОЕКТНОГО РІШЕННЯ ЩОДО ВІДВЕДЕННЯ ЗЕМЕЛЬНОЇ ДІЛЯНКИ ПРИВАТНОЇ ВЛАСНОСТІ ЗІ ЗМІНОЮ ЦІЛЬОВОГО ПРИЗНАЧЕННЯ.....	38
3.1. Вимоги до складу та змісту документації із землеустрою при зміні цільового призначення земельної ділянки.....	38
3.2. Завдання на розроблення проєкту землеустрою та формування вихідних даних.....	40

3.3. Проектне рішення щодо відведення земельної ділянки.....	46
Висновки до розділу 3.....	48
ВИСНОВКИ.....	50
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	52
ДОДАТКИ.....	56

ВСТУП

Актуальність теми бакалаврської кваліфікаційної роботи зумовлена важливістю раціонального використання земельних ресурсів, забезпечення їх належного правового режиму та впорядкування землекористування в умовах сучасного розвитку земельних відносин в Україні.

У сучасних умовах ефективного управління земельними ресурсами неможливе без належно розробленої документації із землеустрою. Проект землеустрою щодо відведення земельної ділянки є важливим інструментом правового, просторового та організаційного оформлення змін у землекористуванні. Він забезпечує обґрунтування проєктного рішення, визначення меж земельної ділянки, аналіз наявних обмежень, кадастрових даних і правовстановлюючих документів. Саме тому дослідження порядку розроблення проєкту землеустрою щодо відведення земельної ділянки приватної власності зі зміною її цільового призначення є актуальним як з теоретичної, так і з практичної точки зору.

Метою бакалаврської кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних, нормативно-правових і практичних засад розроблення проєкту землеустрою щодо відведення земельної ділянки приватної власності зі зміною її цільового призначення, а також обґрунтування проєктного рішення щодо конкретної земельної ділянки.

Відповідно до поставленої мети у роботі вирішуються наступні завдання:

- вивчити теоретичні засади розроблення проєкту землеустрою щодо відведення земельної ділянки приватної власності зі зміною цільового призначення;
- проаналізувати нормативно-правові засади зміни цільового призначення земельних ділянок приватної власності;
- розкрити сутність і зміст проєкту землеустрою щодо відведення земельної ділянки;

- дослідити процедуру погодження та затвердження документації із землеустрою; визначити особливості внесення відомостей до Державного земельного кадастру;

- обґрунтувати практичні підходи до розроблення проєктних рішень при зміні цільового призначення земельної ділянки.

Об’єктом дослідження є процес відведення земельної ділянки зі зміною цільового призначення як складова системи землеустрою та регулювання земельних відносин.

Предметом дослідження є правові, кадастрові, картографічні, планувальні та організаційно-проєктні аспекти розроблення проєкту землеустрою щодо земельної ділянки з кадастровим номером 3221886001:02:100:0048, розташованої на території Петрівської територіальної громади Вишгородського району Київської області

У процесі виконання бакалаврської кваліфікаційної роботи використано загальнонаукові та спеціальні методи дослідження. Метод аналізу застосовано для вивчення нормативно-правових актів, наукових підходів і землевпорядної документації. Метод синтезу використано для узагальнення теоретичних положень щодо зміни цільового призначення земельних ділянок. Порівняльно-правовий метод дав змогу зіставити вимоги законодавства з практичними умовами розроблення проєкту землеустрою. Кадастровий і картографічний методи застосовано для аналізу місця розташування, меж, площі та просторових характеристик земельної ділянки. Геодезичний метод використано для обґрунтування просторових параметрів об’єкта дослідження. Метод узагальнення дав можливість сформулювати висновки та практичні рекомендації щодо розроблення проєкту землеустрою зі зміною цільового призначення земельної ділянки.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗРОБЛЕННЯ ПРОЄКТУ ЗЕМЛЕУСТРОЮ ЩОДО ВІДВЕДЕННЯ ЗЕМЕЛЬНОЇ ДІЛЯНКИ ПРИВАТНОЇ ВЛАСНОСТІ ЗІ ЗМІНОЮ ЦІЛЬОВОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

1.1. Види землевпорядної документації

Документація із землеустрою є основним результатом проведення землевпорядних робіт та являє собою сукупність текстових і графічних матеріалів, оформлених та затверджених відповідно до вимог чинного законодавства. Її призначення полягає у регулювання використання, охорони та організації земель державної, комунальної та приватної власності, а також у відображенні результатів обстежень, вишукувань і проєктних розробок у сфері землеустрою [20].

Основою документації із землеустрою є проєктні рішення, які розробляються сертифікованими інженерами-землевпорядниками. Такі рішення визначають простору організацію об'єктів землеустрою, їх правовий режим та особливості використання. При їх підготовці враховуються соціальні, економічні, екологічні, інженерно-технічно та санітарно-гігієнічні вимоги. Усі прийняті рішення відображаються у графічних матеріалах та пояснювальній документації.

Важливою вимогою до документації із землеустрою є її відповідність нормам та іншим нормативно-правовим актам. Реалізація проєктних рішень здійснюється шляхом їх винесення в натуру (на місцевість), закріплення межовими знаками та внесення відповідних відомостей до державних реєстрів [20].

Відповідно до законодавства землеустрій є обов'язковим у випадках встановлення або зміни меж земельних ділянок, проведення інвентаризації земель, організації території землекористувань, здійснення заходів щодо охорони земель, а також під час розроблення містобудівної документації та комплексного планування територій.

Затверджена документація із землеустрою підлягає обов'язковому виконанню органами державної влади, органами місцевого землевпорядкування,

власниками земельних ділянок та землекористувачами. При цьому власники та користувачі земель повинні забезпечувати доступ виконавцям робіт до земельних ділянок, щодо яких проводяться землевпорядні заходи.

Згідно із Законом України «Про землеустрій» документація із землеустрою може розроблятися як у паперовій, так і в електронній формі. Залежно від змісту та мети її виконання вона оформляється у вигляді схем, проєктів землеустрою, робочих проєктів або технічної документації. Окрему групу становить документація, що одночасно належить до містобудівної, зокрема комплексні плани просторового розвитку територій громад, генеральні плани населених пунктів та детальні плани території [20].

До основних видів документації із землеустрою належать:

- схеми землеустрою та техніко-економічні обґрунтування використання земель;
- проєкти землеустрою щодо встановлення меж територіальних громад і адміністративно-територіальних одиниць;
- проєкти відведення земельних ділянок;
- проєкти організації території населених пунктів;
- робочі проєкти землеустрою, а також різні види технічної документації щодо встановлення меж земельних ділянок, їх поділу, об'єднання, інвентаризація та інших землевпорядних заходів [20].

Якість та відповідність документації вимогам законодавства підтверджується сертифікованим інженером-землевпорядником, який несе відповідальність за правильність виконаних робіт. Засвідчення документації здійснюється шляхом проставлення підпису та особистої печатки на паперових документах або накладення кваліфікованого електронного підпису на електронні документи.

Документація із землеустрою складається з текстових і графічних матеріалів. Її розроблення здійснюється на підставі затвердженого замовником завдання. Обов'язковою складовою текстової частини є пояснювальна записка, яка містить відомості про підстави виконання робіт, характеристику об'єкта

землеустрою, використанні нормативно-правові акти, дані Державного земельного кадастру, містобудівну документацію, обґрунтування проєктних рішень, інформацію про наявні обмеження у використанні земель, а також відомості про виконавця робіт та результати погодження документації [20].

1.2 Нормативно-правове регулювання зміни цільового призначення земельних ділянок приватної власності в Україні

Зміна цільового призначення земельної ділянки приватної власності є юридично важливою процедурою, оскільки вона впливає на допустимий напрям використання земельної ділянки, її правовий режим, можливість забудови, порядок оподаткування, містобудівні умови використання території та внесення відомостей до Державного земельного кадастру.

Відповідно до статті 19 Земельного кодексу України, землі України за основним цільовим призначенням поділяються на категорії: землі сільськогосподарського призначення; житлової та громадської забудови; природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення; оздоровчого; рекреаційного; історико-культурного; лісгосподарського; водного фонду; промисловості, транспорту, електронних комунікацій, енергетики, оборони та іншого призначення. При цьому кожна земельна ділянка в межах певної категорії земель має конкретний вид цільового призначення, який визначає напрям її використання і правовий режим [6].

Основним нормативно-правовим актом, який регулює зміну цільового призначення земельних ділянок приватної власності, є Земельний кодекс України. Стаття 20 Кодексу визначає, що при встановленні цільового призначення земельної ділянки здійснюється її віднесення до певної категорії земель та виду цільового призначення, а при зміні цільового призначення змінюється категорія земель та/або вид цільового призначення. Для земельних ділянок приватної власності віднесення до певної категорії та виду цільового призначення здійснюється їх власниками [20].

Отже, чинне земельне законодавство закріплює принцип ініціативи власника земельної ділянки приватної власності. Це означає, що зміна цільового призначення такої ділянки не здійснюється з ініціативи органу місцевого самоврядування або органу виконавчої влади, а залежить від волевиявлення власника. Водночас право власника не є абсолютним, оскільки нове цільове призначення має відповідати вимогам земельного, кадастрового та містобудівного законодавства [16].

Важливою умовою зміни цільового призначення є відповідність нового виду цільового призначення функціональному призначенню території. Частина третя статті 20 Земельного кодексу України встановлює, що категорія земель та вид цільового призначення земельної ділянки визначаються в межах відповідного виду функціонального призначення території, передбаченого затвердженням комплексним планом просторового розвитку території територіальної громади або генеральним планом населеного пункту. Тобто власник земельної ділянки не може довільно обрати будь-яке цільове призначення, якщо воно суперечить затвердженій містобудівній документації [6].

Ця вимога конкретизується також Законом України «Про регулювання містобудівної діяльності». Стаття 24 цього Закону передбачає, що забудова земельної ділянки здійснюється в межах її цільового призначення, встановленого відповідно до законодавства [22]. Крім того, зміна цільового призначення земельної ділянки допускається лише за умови дотримання правил співвідношення між новим видом цільового призначення земельної ділянки та видом функціонального призначення території, визначеним містобудівною документацією на місцевому рівні, крім винятків, прямо передбачених статтею 20 Земельного кодексу України [6].

Вагоме значення для правового регулювання має Державний земельний кадастр. Відповідно до статті 20 Земельного кодексу України, відомості про цільове призначення земельної ділянки вносяться до Державного земельного кадастру. Саме з моменту внесення відповідних змін до кадастру нове цільове

призначення набуває офіційного значення для подальшого використання земельної ділянки, отримання містобудівних умов та обмежень, укладення правочинів, оподаткування та державної реєстрації речових прав [6].

Правові, економічні та організаційні основи ведення Державного земельного кадастру визначає Закон України «Про Державний земельний кадастр». Згідно зі статтею 1 цього Закону, Державний земельний кадастр є єдиною державною геоінформаційною системою відомостей про землі, їх цільове призначення, обмеження у використанні, кількісну і якісну характеристику земель, оцінку, розподіл земель між власниками і користувачами. Метою ведення кадастру є інформаційне забезпечення регулювання земельних відносин, управління земельними ресурсами, організації раціонального використання та охорони земель, здійснення землеустрою та ведення містобудівного кадастру [16].

Процедурно зміна відомостей про цільове призначення реалізується шляхом внесення змін до Поземельної книги. Стаття 26 Закону України «Про Державний земельний кадастр» передбачає, що зміни до відомостей про земельну ділянку вносяться за заявою власника або користувача земельної ділянки на підставі документів, визначених законом. Для внесення змін щодо цільового призначення земельної ділянки заявник подає заяву за формою, встановленою Порядком ведення Державного земельного кадастру, а у випадках, коли це передбачено законом, - відповідну документацію із землеустрою. Державний кадастровий реєстратор протягом чотирнадцяти робочих днів з дати реєстрації заяви вносить зміни до Поземельної книги або надає мотивовану відмову [16].

Окремо варто зазначити, що чинна редакція статті 20 Земельного кодексу України істотно спростила загальний порядок зміни цільового призначення сформованих земельних ділянок. Зміна цільового призначення земельної ділянки не потребує розроблення документації із землеустрою, крім випадків формування земельної ділянки із земель державної та комунальної власності, не сформованих у земельні ділянки, а також не потребує прийняття рішень органів

державної влади чи органів місцевого самоврядування, крім випадків, коли йдеться про земельні ділянки, розпорядження якими здійснюють такі органи. Для приватної сформованої земельної ділянки це означає, що базовим механізмом є волевиявлення власника та внесення відповідних змін до Державного земельного кадастру за умови дотримання містобудівних і кадастрових вимог[6].

Разом з тим проєкт землеустрою щодо відведення земельної ділянки не втратив значення повністю. Відповідно до статті 50 Закону України «Про землеустрій», проєкти землеустрою щодо відведення земельних ділянок розробляються у разі формування нових земельних ділянок із земель державної або комунальної власності та у разі зміни цільового призначення земельних ділянок у випадках, визначених законом. Такий проєкт може передбачати формування та/або зміну цільового призначення кількох земельних ділянок, якщо власником земельних ділянок приватної власності є одна особа [20].

Склад проєкту землеустрою щодо відведення земельної ділянки визначений статтею 50 Закону України «Про землеустрій». Він включає пояснювальну записку, матеріали геодезичних вишукувань та землепорядного проєктування у разі формування земельної ділянки, розрахунок втрат лісгосподарського виробництва у випадках, передбачених законом, розрахунок збитків власників землі та землекористувачів у відповідних випадках, перелік обмежень у використанні земельної ділянки та кадастровий план. Якщо формування земельної ділянки або зміна її цільового призначення пов'язані із забудовою, до проєкту додається витяг із відповідної містобудівної документації із зазначенням функціональної зони та обмежень у використанні території для містобудівних потреб [20].

Класифікація видів цільового призначення земельних ділянок здійснюється не за старим наказом Держкомзему №548 від 23.07.2010, оскільки цей наказ втратив чинність 18.04.2023. Нині застосовується Класифікатор видів цільового призначення земельних ділянок, класифікатор видів функціонального призначення територій та співвідношення між ними, а також правила їх

застосування, затверджені у складі Порядку ведення Державного земельного кадастру постановою Кабінету Міністрів України №1051 від 17.10.2012 [19].

Зміна цільового призначення земельної ділянки приватної власності також може потребувати погодження у спеціальних випадках. Частина сьома статті 20 Земельного кодексу України встановлює, що погодження необхідне, зокрема, якщо земельна ділянка перебуває у користуванні на праві постійного користування, оренди, емфітевзису, суперфіцію або у заставі - у такому разі зміна погоджується із землекористувачем або заставодержателем, підпис якого на погодженні посвідчується нотаріально. Також окремі спеціальні правила передбачені для земель оборони, особливо цінних земель, земель лісгосподарського призначення та інших категорій із підвищеним правовим режимом охорони [6].

Особливі обмеження стосуються зміни цільового призначення особливо цінних земель та земельних лісових ділянок. Земельний кодекс України допускає зміну їх цільового призначення лише у визначених законом випадках, зокрема для розміщення об'єктів загальнодержавного значення, інженерної та енергетичної інфраструктури, об'єктів оборони, житла, об'єктів соціально-культурного призначення, реалізації інвестиційних проєктів із значними інвестиціями та інших прямо передбачених цілей. Для земель лісгосподарського призначення передбачена умова відшкодування втрат лісгосподарського виробництва, крім випадків, визначених законом [6].

Порушення порядку встановлення або зміни цільового призначення земель має правові наслідки. Стаття 21 Земельного кодексу України передбачає, що таке порушення може бути підставою для визнання недійсними рішень органів влади або місцевого самоврядування, визнання недійсними угод щодо земельних ділянок, відмови у державній реєстрації земельної ділянки або визнання такої реєстрації недійсною, а також притягнення винних осіб до відповідальності [6].

Таким чином, нормативно-правове регулювання зміни цільового призначення земельних ділянок приватної власності в Україні ґрунтується на

поєднанні земельного, кадастрового та містобудівного законодавства. Основне право ініціювати зміну належить власнику земельної ділянки, однак реалізація цього права можлива лише за умови відповідності нового цільового призначення функціональному призначенню території, чинним класифікаторам, даним Державного земельного кадастру, обмеженням у використанні земель і спеціальним вимогам щодо окремих категорій земель. У сучасних умовах ключовим юридичним результатом процедури є внесення достовірних відомостей про нове цільове призначення до Державного земельного кадастру [10], [29] .

1.3. Порядок розроблення, погодження та затвердження проєктів землеустрою

Порядок розроблення проєктів землеустрою щодо відведення земельних ділянок регулюється нормами земельного законодавства України та визначає послідовність дій, необхідних для формування земельної ділянки, встановлення або зміни її цільового призначення, а також оформлення прав на землю.

Проєкт землеустрою щодо відведення земельної ділянки є одним із основних видів землевпорядної документації. Його розроблення здійснюється у випадках набуття права власності чи користування земельною ділянкою, зміни її цільового призначення, формування нової земельної ділянки як окремого об'єкта цивільних прав та в інших випадках, передбачених законодавством. Відповідно до положень Закону України «Про землеустрій», саме проєкт землеустрою виступає документом, який обґрунтовує можливість відведення земельної ділянки та визначає її основні характеристики [20].

Необхідність розроблення проєкту землеустрою виникає при відведенні земельних ділянок із земель державної або комунальної власності, передачі земельних ділянок в оренду, здійсненні безоплатної приватизації громадянами, підготовці земель до продажу на земельних торгах, продажу земель державної

чи комунальної власності фізичним та юридичним особам, а також при зміні цільового призначення земельних ділянок.

Структура проєкту землеустрою визначена статтею 50 Закону України «Про землеустрій». До його складу входять текстові та графічні матеріали, які містять усю необхідну інформацію щодо об'єкта землеустрою. Обов'язковим складовим проєкту є пояснювальна записка, матеріали геодезичних вишукувань та землевпорядного проєктування, кадастровий план земельної ділянки, перелік встановлених обмежень у використанні земель, а також інші документи, необхідність яких визначається особливостями конкретного об'єкта [20].

У випадках, передбачених законодавством, до складу проєкту можуть включатись розрахунки втрат лісгосподарського виробництва, визначення збитків власникам земельних ділянок і землекористувачам, а також інші спеціальні матеріали. Якщо зміна цільового призначення земельної ділянки пов'язана із забудовою території, до документації додається витяг із відповідної містобудівної документації, який містить інформацію про функціональне призначення території та встановленні містобудівні обмеження [5],[15].

Підставою для початку виконання землевпорядних робіт є звернення зацікавленої особи або власника земельної ділянки. Залежно від правового режиму земель та особливостей процедури документи подаються до відповідного органу місцевого самоврядування чи органу державної влади. Після отримання необхідних вихідних даних замовник укладає договір із суб'єктом господарювання, який має право на виконання землевпорядних робіт [7].

Розроблення проєкту здійснюється сертифікованими інженерами-землевпорядниками на підставі завдання на проєктування, що є невід'ємною частиною договору між замовником та виконавцем. Під час виконання робіт проводиться збір вихідних матеріалів, аналіз відомостей Державного земельного кадастру, вивчення містобудівної документації та за необхідності, виконання геодезичних вимірювань.

Законодавством встановлено граничний строк розроблення документації із землеустрою. Для більшості видів землевпорядної документації він не повинен перевищувати шести місяців із моменту укладення договору між замовником та виконавцем робіт [20].

Наступним етапом є погодження розробленого проєкту землеустрою. Така процедура проводиться відповідно до вимог Земельного Кодексу України та Закону України «Про землеустрій». Залежно від характеристик земельної ділянки, документація може підлягати погодженню з територіальними органами, які здійснюють повноваження у сфері земельних відносин, архітектури та містобудування, а також з іншими державними установами, якщо це передбачено законодавством [20].

Розробник подає підготовлений проєкт на розгляд до відповідних органів. За результатами розгляду надається висновок про погодження документації або мотивована відмова із зазначенням конкретних норм законодавства, яким не відповідають окремі положення проєкту. Відповідні органи зобов'язані розглядати подані матеріали у встановлені законодавством строки [10].

Підставою для відмови у погодженні документації може бути виключно невідповідність її положень вимогам чинного законодавства, державних стандартів, нормативно-правових актів, документації із землеустрою або затвердженої містобудівної документації. Відмова з інших причин не допускається [8].

У випадках, визначених законом, проєкт землеустрою підлягає державній експертизі землевпорядної документації. Проведення такої експертизи спрямоване на перевірку відповідності документації вимогам законодавства, забезпечення раціонального використання земельних ресурсів та дотримання державних інтересів у сфері земельних відносин [20].

Завершальним етапом процедури є затвердження проєкту землеустрою уповноваженим органом та внесення відповідних відомостей до Державного земельного кадастру. Після цього можуть бути здійснені необхідні реєстраційні

дії щодо оформлення права власності або користування земельною ділянкою, а також реалізовані рішення щодо зміни її цільового призначення [20], [25].

Висновки до розділу 1: У першому розділі бакалаврської роботи було досліджено теоретичні та нормативно-правові засади розроблення проєкту землеустрою щодо відведення земельної ділянки приватної власності зі зміною цільового призначення.

Встановлено, що документація із землеустрою є важливим інструментом регулювання земельних відносин та забезпечення раціонального використання земельних ресурсів. Вона включає комплекс текстових і графічних матеріалів, які містять необхідні відомості про земельну ділянку, її правовий режим, просторові характеристики, обмеження у використанні земель та проєктні рішення щодо подальшого використання території. Розроблення документації із землеустрою здійснюється відповідно до вимог чинного законодавства та є обов'язковою умовою для проведення багатьох земельно-кадастрових процедур.

Дослідження показало, що зміна цільового призначення земельної ділянки є важливим правовим механізмом, який дозволяє привести фактичне використання земельної ділянки у відповідність до потреб власника та вимог земельного законодавства. При цьому така процедура повинна здійснюватися з урахуванням містобудівної документації, екологічних вимог, обмежень у використанні земель та принципів раціонального землекористування.

Також було розглянуто порядок розроблення, погодження та затвердження проєктів землеустрою щодо відведення земельних ділянок. Встановлено, що проєкт землеустрою є основним видом землевпорядної документації, який забезпечує правові та організаційні передумови для формування земельної ділянки або зміни її цільового призначення. Його розроблення здійснюється сертифікованими інженерами-землевпорядниками на підставі вихідних даних та відповідно до вимог земельного законодавства.

РОЗДІЛ 2. ХАРАКТЕРИСТИКА ОБ'ЄКТА ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ВИХІДНІ ДАНІ ДЛЯ ПРОЄКТУВАННЯ

2.1. Загальна характеристика земельної ділянки та місця її розташування

Село Нові Петрівці розташоване у межах Вишгородського району Київської області і входить до складу Петрівської територіальної громади, схему розміщення зображено на рис. 1. Населений пункт знаходиться у північному передмісті Київ, на правобережжі Дніпро, що зумовлює його вигідне економіко-географічне положення та тісні функціональні зв'язки зі столицею [13].

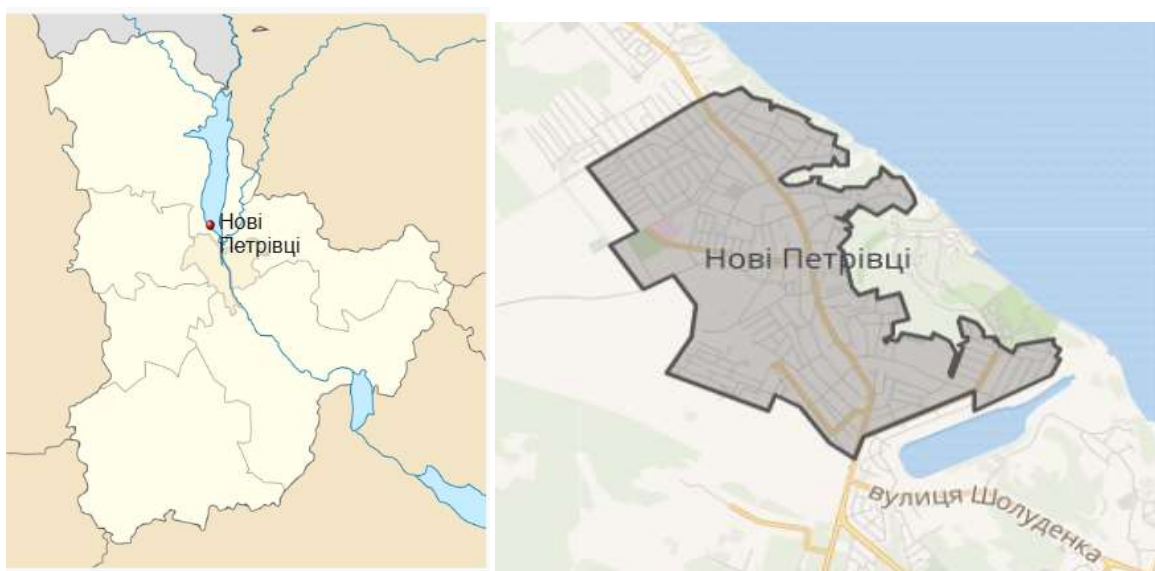

Рис. 1 Схема розміщення с. Нові Петрівці у Вишгородському районі Київської області

Територія села характеризується рівнинним рельєфом із незначними хвилястими формами, типовими для лісостепової зони України. Клімат помірно континентальний, із теплим літом і відносно м'якою зимою, що створює сприятливі умови для ведення сільського господарства та проживання населення. Ґрунтовий покрив представлений переважно родючими чорноземами, які мають високу агровиробничу цінність [1].

Село має розвинену транспортну доступність завдяки близькості до столиці та наявності автомобільних шляхів місцевого і регіонального значення. Соціальна інфраструктура представлена закладами освіти, культури та обслуговування, що забезпечують базові потреби мешканців. Водночас

Важливим чинником розвитку території є її історико-культурне значення, а також наявність природно-рекреаційних ресурсів, що сприяють формуванню сприятливого середовища для проживання та відпочинку. Загалом село Нові Петрівці виступає як перспективний об'єкт для просторового планування та раціонального використання земельних ресурсів у межах приміської зони столиці України [27].

Необхідність зміни цільового призначення обумовлена потребою раціонального використання земельної ділянки відповідно до її фактичного використання, природних умов території та ведення сільськогосподарської діяльності. Переведення земельної ділянки до категорії земель сільськогосподарського призначення сприятиме ефективному використанню

земельних ресурсів, збереженню природного стану території та забезпеченню потреб у кормових угіддях [5] .

Зміна цільового призначення здійснюється відповідно до вимог Земельного кодексу України, Закону України «Про землеустрій» та іншої нормативно-правової документації у сфері земельних відносин [20].

Земельні ділянки в межах населеного пункту формуються відповідно до категорій земель, визначених земельним законодавством України. У структурі земельного фонду переважають землі житлової та громадської забудови, частка яких постійно зростає за рахунок трансформації земель сільськогосподарського призначення. Така тенденція обумовлена процесами урбанізації та розширенням житлової забудови в межах Київської агломерації [3].

Земельні ділянки житлового призначення представлені переважно територіями індивідуальної забудови. Характерними ознаками таких ділянок є відносно невеликі площі, як правило в межах 0,06-0,25 га, правильна або наближена до прямокутної форма та наявність під'їздів з вулично-дорожньою мережі. Планувальна структура забудови має як сформований історичний характер у центральній частині села, так і сучасний квартальний тип у нових житлових масивах.

Землі сільськогосподарського призначення в межах та на околицях села використовуються для ведення особистого селянського господарства, садівництва та городництва. Водночас спостерігається їх поступове скорочення, що пов'язано зі зміною цільового призначення та подальшою забудовою територій. Це призводить до ущільнення забудови та зростання антропогенного навантаження на земельні ресурси [4].

Важливу роль у структурі землекористування відіграють земельні ділянки рекреаційного призначення, що формуються завдяки близькості до Київського водосховища, наявності зелених насаджень та природних ландшафтів. Дані території використовуються для організації відпочинку населення, формування зелених зон та забезпечення екологічної рівноваги [12].

Інженерно-транспортне забезпечення земельних ділянок є відносно розвиненим. Територія в Нових Петрівців має зручне транспортне сполучення з містом Києвом та іншими населеними пунктами району. Земельні ділянки забезпечені основними інженерними мережами, зокрема електропостачанням, газопостачанням та частково централізованим водопостачанням. Це підвищує їх інвестиційну привабливість та сприяє активному освоєнню [13].

2.2. Правовий режим земельної ділянки, форма власності та наявні речові права

Земельна ділянка з кадастровим номером **3221886001:02:100:0048** є сформованим об'єктом земельних відносин, якому присвоєно кадастровий номер та відомості про який внесені до Державного земельного кадастру. Правовий режим земельної ділянки визначається відповідно до вимог Земельного кодексу України, Закону України «Про Державний земельний кадастр» та іншого земельного законодавства України [6],[16].

Для території села Нові Петрівці характерним є переважання земель житлової та громадської забудови, що обумовлює відповідний правовий режим земельних ділянок. Такі ділянки використовуються для будівництва та обслуговування житлових будинків, господарських будівель і споруд, а також об'єктів громадського призначення. Їх використання регламентується Земельним кодексом України, законами у сфері містобудування та іншими нормативно-правовими актами [6], [31].

Земельна ділянка площею 0,0871 га перебуває у комунальній власності та належить до категорії земель, правовий режим яких визначається Земельним кодексом України, Законом України «Про землеустрій», Законом України «Про Державний земельний кадастр» та іншими нормативно-правовими актами у сфері земельних відносин [16],[20].

На момент розроблення документації із землеустрою земельна ділянка має цільове призначення «для будівництва та обслуговування об'єктів туристичної

інфраструктури та закладів громадського харчування». Відповідно до Класифікації видів цільового призначення земель дана земельна ділянка використовується для розміщення та обслуговування об'єктів рекреаційного й громадського призначення [8].

У зв'язку зі зміною напрямку використання земельної ділянки та необхідністю її раціонального використання передбачається зміна цільового призначення на землі «для сінокосіння і випасання худоби», які належать до земель сільськогосподарського призначення. Така зміна забезпечить ефективніше використання земельної ділянки відповідно до природних умов території, сприятиме збереженню ґрунтового покриву та дасть можливість використовувати земельну ділянку для ведення сільськогосподарської діяльності [15].

Право власності на земельну ділянку підтверджується відповідними правовстановлюючими документами та зареєстроване у Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно. Межі земельної ділянки визначені та внесені до Державного земельного кадастру [17].

Так як ця земельна ділянка перебуває у приватній власності, вона надає власнику право володіння, користування та розпорядження земельною ділянкою в межах чинного законодавства. Право власності на земельну ділянку підлягає обов'язковій державній реєстрації у Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно [18].

Під час розроблення проєкту землеустрою враховуються наявні обмеження у використанні земельної ділянки, вимоги містобудівної документації, екологічні, санітарні та природоохоронні умови використання території. Зміна цільового призначення земельної ділянки здійснюється у встановленому законодавством порядку на підставі документації із землеустрою та рішення відповідного органу місцевого самоврядування [23],[25].

Форма власності на земельні ділянки в межах населеного пункту може бути різною, але в моєму випадку найбільш поширеною є приватна власність громадян, яка виникає на підставі безоплатної передачі земельних ділянок або в

результаті цивільно-правових угод (купівлі-продажу, дарування, спадкування). Поряд із цим існують земельні ділянки комунальної власності, які перебувають у віданні територіальної громади та використовуються для задоволення суспільних потреб. Державна власність представлена, як правило, землями загального користування або землями під об'єктами державного значення [25] .

Речові права на земельні ділянки включають право власності та похідні від нього права користування. Основним речовим правом є право власності, яке передбачає володіння, користування та розпорядження земельною ділянкою. Окрім цього, можуть встановлюватися інші речові права, зокрема право користування земельною ділянкою (оренда), право постійного користування, земельні сервітути, емфітевзис та суперфіцій [17].

Право оренди є одним із найбільш поширених видів речових прав, що передбачає строкове платне користування земельною ділянкою на підставі договору. Земельні сервітути встановлюються для забезпечення проходу, проїзду або прокладання інженерних мереж через чужу земельну ділянку. Емфітевзис передбачає право користування земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб, а суперфіцій - право забудови земельної ділянки.

Важливим елементом правового режиму є обмеження у використанні земель, які встановлюються у вигляді охоронних, санітарно-захисних, водоохоронних зон та інших обтяжень. Такі обмеження підлягають обов'язковому врахуванню при використанні земельної ділянки та можуть впливати на реалізацію прав власника або користувача [18].

Інформація про правовий статус земельної ділянки, форму власності та наявні речові права підлягає державній реєстрації та відображається у Державному земельному кадастрі та Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно. Це забезпечує юридичну визначеність та захист прав власників і користувачів земельних ділянок [16], [17].

2.3. Аналіз кадастрових, картографічних, планувальних і правовстановлюючих документів

Земельна ділянка з кадастровим номером 3221886001:02:100:0048, площею 0,0871 га, розташована на території Петрівської територіальної громади Вишгородського району Київської області.

Згідно з даними Державного земельного кадастру:

- земельна ділянка має сформовані та зареєстровані межі;
- внесена до Державного земельного кадастру;
- категорія земель: землі житлової та громадської забудови
- визначене цільове призначення змінюється з: земель «для будівництва та обслуговування об'єктів туристичної інфраструктури та закладів громадського харчування» на «землі для сінокосіння і випасання худоби» [16].

Зміна цільового призначення передбачає суттєву трансформацію функціонального використання земельної ділянки - від рекреаційно-комерційного до сільськогосподарського.

Схема планової зйомочної мережі
прив'язки до ДГМ земельної ділянки, яка перебуває в оренді
ФОП Артенян Саша Сергійович

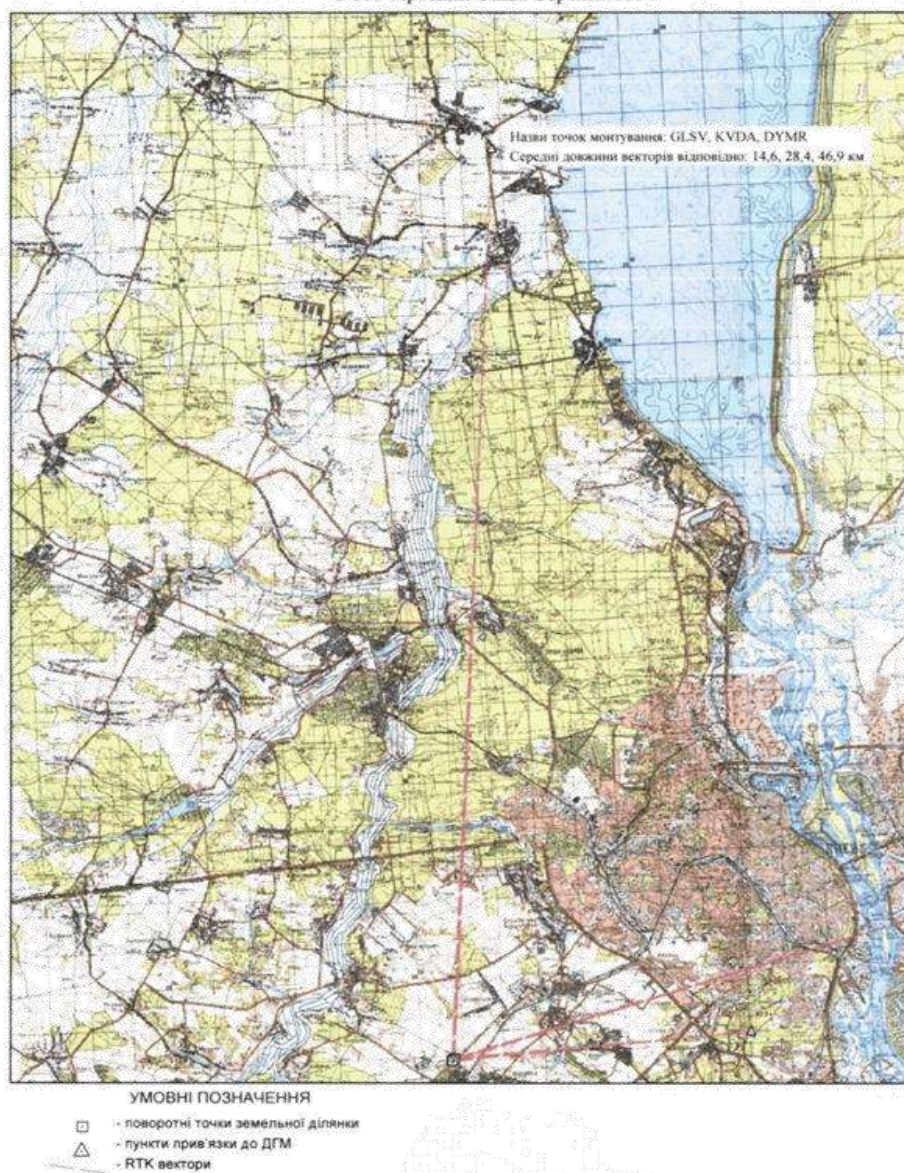

Рис. 3 Схема розташування геодезичних пунктів [14].

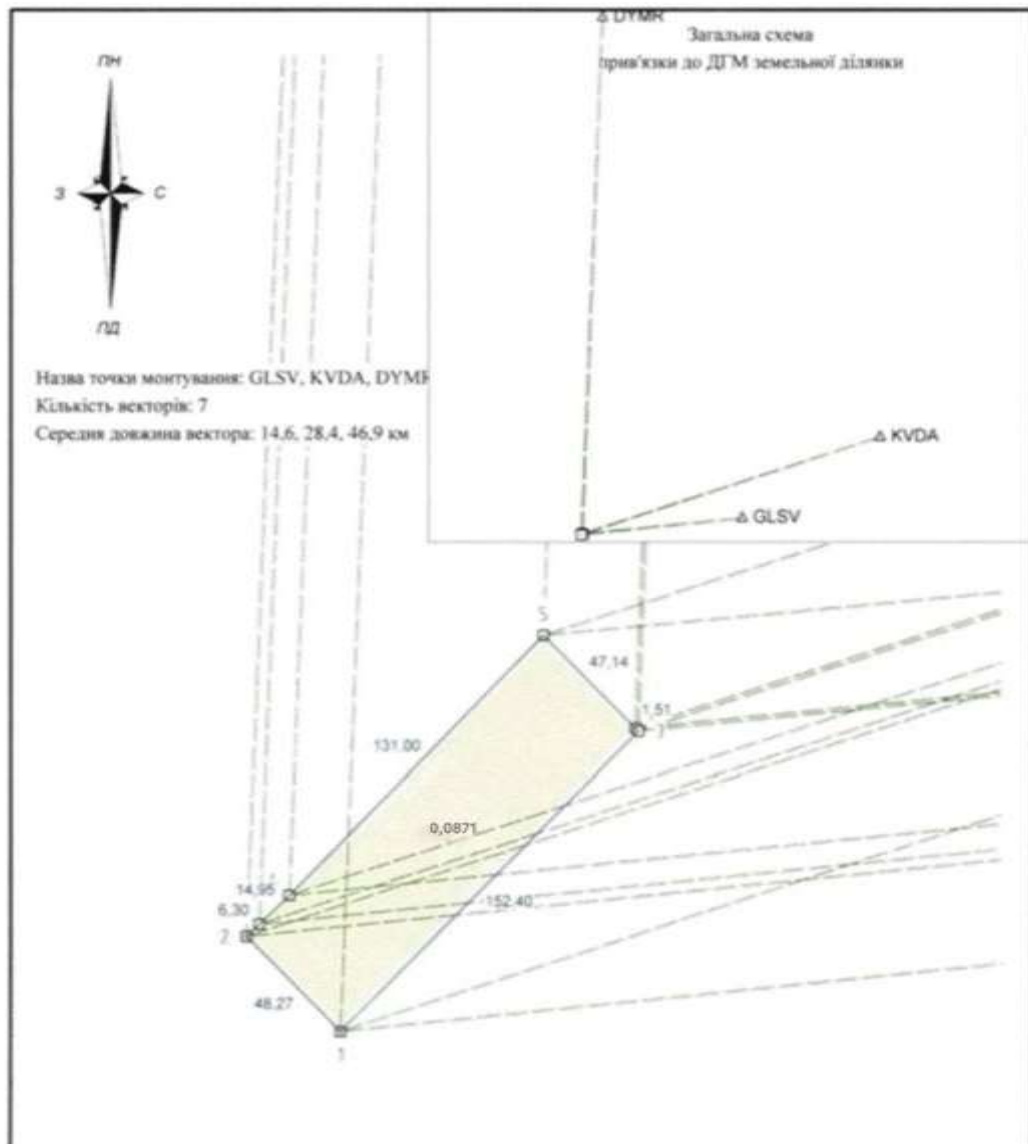

Рис. 4 Схема прив'язки до пунктів геодезичної мережі

Аналіз картографічних матеріалів (публічної кадастрової карти та топографічної основи) свідчить, що земельна ділянка розташована в межах сформованого територіального середовища Петрівської громади. Ділянка має правильну геометричну форму та чітко визначені межі, оточення представлено переважно землями різного функціонального призначення (сільськогосподарські угіддя, забудовані території, елементи інфраструктури), доступ до транспортних шляхів забезпечує можливість її господарського використання наведено на рис. 5 [26].

Картографічні дані підтверджують доцільність використання ділянки як сільськогосподарської території після зміни цільового призначення [22].

об'єктів туристичної інфраструктури та закладів громадського харчування» на землі «для сінокосіння і випасання худоби» площею 0.0871га.

Визначення координат вершин меж земельної ділянки і зйомка угідь виконані в системі координат 1963 року. Проєкт землеустрою та кадастровий план земельної ділянки створено на основі координат контурів місцевості з використанням програмного продукту Digital. На основі матеріалів польових вимірювань та результатів камеральної обробки були складені відповідні графічні матеріали які наведені нижче.

Обчислення площі земельної ділянки наведено у таблиці 1, виконане за допомогою програмного продукту Digital

Таблиця 1

Відомість обчислення площі земельної ділянки

№ п/п	Внутрішній кут	Дирекційний кут	Довжина лінії	Координата X	Координата Y
1	089° 48' 54"	315° 11' 35"	48,27	5571226,57	3356488,44
2	088° 38' 54"	046° 32' 41"	6,3	5571260,82	3356454,42
3	179° 59' 58"	046° 32' 43"	14,95	5571265,15	3356458,99
4	181° 57' 0"	044° 35' 43"	131	5571275,43	3356469,84
5	089° 35' 58"	134° 59' 45"	47,14	5571368,72	3356561,82
6	180° 02' 58"	134° 56' 46"	1,51	5571335,38	3356595,15
7	089° 56' 18"	225° 00' 29"	152,4	5571334,32	3356596,22
1	089° 48' 54"			5571226,57	3356488,44
	900°		401,57		

Площа землекористування: 0,0871 га

Похибка обчислення площі: 0,0007 га

Петрівська територіальна громада має затверджені елементи містобудівної документації (генеральні плани населених пунктів, зонінг та детальні плани територій), які визначають функціональне призначення земель у межах громади.

Згідно з принципами планувальної організації території:

- земельні ділянки повинні використовуватись відповідно до функціонального зонування;
- зміна цільового призначення допускається за умови відповідності містобудівній документації або її коригування [21], [22].

У даному випадку зміна з рекреаційно-комерційного використання на сільськогосподарське (сінокосіння і випасання худоби) відповідає логіці раціонального використання території та зниження антропогенного навантаження.

Правовий режим земельної ділянки визначається документами, що підтверджують право власності або користування (витяг з Державного реєстру речових прав, рішення органу місцевого самоврядування тощо).

У межах Петрівської територіальної громади:

- розпорядником земель комунальної власності виступає Петрівська сільська рада;
- зміна цільового призначення здійснюється на підставі рішень органу місцевого самоврядування та внесення змін до ДЗК і ДРРП;
- речові права можуть включати право власності, оренди або інші форми користування.

Обтяження (сервітути, охоронні зони, обмеження) встановлюються відповідно до містобудівної та землепорядної документації (за наявності) [17], [25] .

Схема
розташування земельної ділянки, яка перебуває в оренді ФОП
Артенян САША Сергєанович, для сінокосіння і випасання худоби, на
території Петрівської територіальної громади Вишгородського району
Київської області

Рис. 6 Схема розташування земельної ділянки

Висновки до розділу 2: У другому розділі бакалаврської роботи було проведено характеристику об'єкта дослідження та проаналізовано вихідні дані,

необхідні для розроблення проєкту землеустрою щодо відведення земельної ділянки зі зміною її цільового призначення.

У результаті дослідження встановлено, що об'єктом проєктування є земельна ділянка з кадастровим номером 3221886001:02:100:0048, розташована на території Петрівської територіальної громади Вишгородського району Київської області. Під час аналізу правового статусу земельної ділянки встановлено, що вона перебуває у комунальній власності. Існуючим видом цільового призначення є землі для будівництва та обслуговування об'єктів туристичної інфраструктури та закладів громадського харчування. Водночас проєктом передбачається зміна цільового призначення земельної ділянки на землі для сінокосіння і випасання худоби, що потребує розроблення відповідної документації із землеустрою та дотримання встановленого законодавством порядку погодження і затвердження проєктних рішень.

У ході виконання роботи було досліджено наявні кадастрові, картографічні, планувальні та правовстановлюючі документи. Основними джерелами вихідної інформації стали відомості Державного земельного кадастру, кадастровий план земельної ділянки, матеріали Публічної кадастрової карти, документація просторового планування території громади, а також документи, що підтверджують правовий режим земельної ділянки.

Аналіз кадастрових матеріалів дозволив встановити місце розташування земельної ділянки, її площу, конфігурацію та межі. Дослідження картографічних матеріалів забезпечило просторову прив'язку ділянки та визначення її розташування відносно суміжних землекористувань і об'єктів інфраструктури.

Проведений аналіз вихідних даних свідчить про достатність інформаційного забезпечення для виконання проєктних робіт. Отримані відомості стали основою для формування проєктного рішення щодо зміни цільового призначення земельної ділянки та розроблення відповідної документації із землеустрою, що розглядається у наступному розділі бакалаврської роботи.

РОЗДІЛ 3. РОЗРОБЛЕННЯ ПРОЕКТНОГО РІШЕННЯ ЩОДО ВІДВЕДЕННЯ ЗЕМЕЛЬНОЇ ДІЛЯНКИ ПРИВАТНОЇ ВЛАСНОСТІ ЗІ ЗМІНОЮ ЦІЛЬОВОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

3.1. Вимоги до складу та змісту документації із землеустрою при зміні цільового призначення земельної ділянки

Розроблення документації із землеустрою при зміні цільового призначення земельної ділянки здійснюється відповідно до вимог Земельного кодексу України, Закону України «Про землеустрій» та інших нормативно-правових актів у сфері земельних відносин. Законодавством встановлено, що документація із землеустрою може розроблятися у формі схем, проєктів землеустрою, робочих проєктів або технічної документації залежно від мети та характеру землевпорядних робіт [20].

У межах даної бакалаврської роботи розробляється проєкт землеустрою щодо відведення земельної ділянки комунальної власності у зв'язку зі зміною її цільового призначення. Об'єктом проєктування є земельна ділянка з кадастровим номером 3221886001:02:100:0048 площею 0,0871 га, розташована на території Петрівської територіальної громади Вишгородського району Київської області. Проєкт передбачає зміну цільового призначення земельної ділянки з «земель для будівництва та обслуговування об'єктів туристичної інфраструктури та закладів громадського харчування» на «землі для сінокосіння і випасання худоби».

Однією з основних вимог до документації із землеустрою є її відповідність чинному законодавству, державним стандартам, нормам і правилам у сфері землеустрою. Якість та достовірність розробленої документації підтверджується сертифікованим інженером-землевпорядником, який несе відповідальність за правильність виконаних робіт. У паперовій формі документація засвідчується

підписом та особистою печаткою виконавця, а в електронній формі - кваліфікованим електронним підписом.

Відповідно до вимог Закону України «Про землеустрій», документація із землеустрою складається з текстової та графічної частин. Її розроблення здійснюється на підставі затвердженого замовником завдання, у якому визначаються мета виконання робіт, вихідні дані та перелік необхідних матеріалів [20].

Текстова частина проєкту землеустрою обов'язково містить пояснювальну записку. У ній наводяться підстави для виконання землевпорядних робіт, характеристика земельної ділянки, аналіз правового режиму земель, відомості про використанні нормативно-правові акти, дані Державного земельного кадастру, матеріали містобудівної документації та інші вихідні матеріали. Особлива увага приділяється обґрунтуванню проєктного рішення щодо зміни цільового призначення земельної ділянки та оцінці його відповідності вимогам земельного законодавства [20].

Для земельної ділянки з кадастровим номером 3221886001:02:100:0048 у пояснювальній записці відображаються відомості про її місце розташування, площу, форму власності, існуюче та проєктне цільове призначення, а також наявні обмеження у використанні земель, якщо такі встановлені. Крім того, зазначаються дані про правовстановлюючі документи, результати аналізу кадастрових матеріалів та відповідність запропонованого проєктного рішення документації просторового планування території громади [4].

Графічна частина документації включає матеріали, що відображають місце розташування земельної ділянки, її межі, конфігурацію, площу, суміжні землекористування та інші просторові характеристики. Також у графічних матеріалах відображаються відомості, які підлягають внесенню до Державного земельного

кадастру. Для досліджуваної земельної ділянки до складу графічної документації входять кадастровий план, схема розташування земельної ділянки в межах території Петрівської територіальної громади та інші креслення, необхідні для обґрунтування проєктного рішення [19].

У разі внесення відомостей про земельну ділянку до Державного земельного кадастру до документації додаються копії правовстановлюючих документів, що підтверджують право власності або користування земельною ділянкою. Такі документи є необхідною складовою проєкту землеустрою та підтверджують законність здійснення землевпорядних робіт.

Важливим етапом підготовки документації є її погодження уповноваженими органами відповідно до вимог земельного законодавства. Процедура погодження здійснюється за місцем розташування земельної ділянки та передбачає перевірку відповідності проєктних рішень вимогам законодавства, містобудівної документації та державних стандартів у сфері землеустрою [16].

Таким чином, склад і зміст документації із землеустрою при зміні цільового призначення земельної ділянки визначаються чинним законодавством та спрямовані на забезпечення законності, обґрунтованості й ефективності прийнятих проєктних рішень. Для земельної ділянки з кадастровим номером 3221886001:02:100:0048 розроблення такої документації є необхідною умовою зміни її цільового призначення та подальшого внесення відповідних відомостей до Державного земельного кадастру.

3.2. Завдання на розроблення проєкту землеустрою та формування вихідних даних

Чинна редакція статті 50 Закону України «Про землеустрій» передбачає, що проєкти землеустрою щодо відведення земельних

ділянок розробляються у разі формування нових земельних ділянок із земель державної або комунальної власності, а також у випадках зміни цільового призначення земельних ділянок, визначених законом. Водночас важливо враховувати зміну законодавчого підходу: у попередніх редакціях Закону «Про землеустрій» завдання на розроблення проєкту прямо включалося до складу проєкту, що відображено і в науково-практичних джерелах, зокрема у працях з питань судової експертизи землепорядної документації . Однак після змін, внесених Законом №1423-IX від 28.04.2021, чинна редакція статті 50 визначає інший, скорочений склад проєкту: пояснювальну записку, матеріали геодезичних вишукувань та землепорядного проєктування, розрахунок втрат лісогосподарського виробництва у випадках, передбачених законом, розрахунок збитків власників землі та землекористувачів у відповідних випадках, перелік обмежень у використанні земельної ділянки та кадастровий план земельної ділянки . Тому в сучасній практиці завдання на розроблення проєкту доцільно розглядати як організаційно-технічний документ, що деталізує умови виконання робіт, зміст вихідної інформації та очікуваний результат проєктування [20].

Завдання на розроблення проєкту землеустрою формується з урахуванням правової підстави виконання робіт. Такою підставою може бути рішення відповідного органу виконавчої влади або органу місцевого самоврядування про надання дозволу на розроблення документації із землеустрою, заява заінтересованої особи, договір між замовником і розробником, документи, що підтверджують право власності або користування земельною ділянкою, а також інші документи залежно від мети відведення [24].

За змістом завдання на розроблення проєкту землеустрою має містити такі основні блоки: найменування об'єкта землеустрою; місце

розташування земельної ділянки; орієнтовну площу; форму власності; наявний або проєктний вид цільового призначення; підставу розроблення проєкту; інформацію про замовника та розробника; перелік вихідних матеріалів; вимоги до складу текстових і графічних матеріалів; необхідність проведення геодезичних робіт; вимоги щодо встановлення або врахування обмежень у використанні земель; порядок подання документації для внесення відомостей до Державного земельного кадастру. У разі якщо проєкт пов'язаний із забудовою, до вихідних даних обов'язково має бути включений витяг із відповідної містобудівної документації із зазначенням функціональної зони території та містобудівних обмежень, що впливає зі статті 50 Закону України «Про землеустрій» [20], [16] .

Отже, формування вихідних даних для розроблення проєкту землеустрою доцільно здійснювати за кількома взаємопов'язаними групами. Перша група - правові вихідні дані. До неї належать рішення органу місцевого самоврядування або органу виконавчої влади, заява замовника, документи, що посвідчують право власності чи користування, відомості про наявні речові права та обтяження з Державного реєстру речових прав на нерухоме майно [17]. Якщо земельна ділянка перебуває у користуванні, заставі або пов'язана з правами третіх осіб, це має бути враховано ще на етапі підготовки завдання, оскільки стаття 20 Земельного кодексу України встановлює спеціальні правила погодження зміни цільового призначення для ділянок, що перебувають у користуванні, заставі або належать до окремих категорій земель [6] .

Друга група - кадастрові вихідні дані. Вони включають відомості Державного земельного кадастру про земельну ділянку або територію, з якої вона формується: кадастровий номер за наявності, площу, межі, категорію земель, вид цільового призначення, угіддя, обмеження у

використанні земель, відомості про документацію із землеустрою, на підставі якої внесено дані до кадастру [17].

Третя група - містобудівні та планувальні вихідні дані. Їх значення особливо зростає у випадках, коли земельна ділянка формується або змінює цільове призначення для потреб, пов'язаних із забудовою [21]. Стаття 20 Земельного кодексу України передбачає, що категорія земель та вид цільового призначення земельної ділянки мають визначатися в межах відповідного функціонального призначення території, передбаченого затвердженим комплексним планом просторового розвитку території територіальної громади або генеральним планом населеного пункту [6]. Отже, при формуванні вихідних даних необхідно отримати інформацію з комплексного плану просторового розвитку території громади, генерального плану, плану зонування або детального плану території, якщо така документація затверджена.

Четверта група - топографо-геодезичні та землевпорядні матеріали. До них належать матеріали геодезичних вишукувань, координати поворотних точок меж земельної ділянки, відомості про суміжні землекористування, картографічні матеріали, викопіювання з кадастрової карти, результати польового обстеження території. Саме ці матеріали забезпечують просторову точність проєктних рішень і дають змогу уникнути перетину меж, невідповідності площі або порушення прав суміжних землевласників і землекористувачів [22].

П'ята група - природоохоронні, обмежувальні та спеціальні вихідні дані. Вони включають відомості про охоронні зони, санітарно-захисні зони, прибережні захисні смуги, водоохоронні зони, землі природно-заповідного фонду, історико-культурні обмеження, інженерні мережі, сервітути, обмеження щодо забудови або спеціального режиму використання території [24]. Закон України «Про Державний земельний

кадастр» передбачає внесення до кадастру відомостей про обмеження у використанні земель, у тому числі таких, що встановлені законами, нормативно-правовими актами або містобудівною документацією[16] .

Окрему увагу під час формування вихідних даних варто приділити класифікації цільового призначення земельної ділянки. При підготовці бакалаврської роботи застосовано чинний Класифікатор, інтегрований у Порядок ведення Державного земельного кадастру, затверджений постановою Кабінету Міністрів України №1051 від 17.10.2012 [19].

Отже, алгоритм формування вихідних даних для розроблення проєкту землеустрою можна подати у такій послідовності. Спочатку встановлюється правова підстава розроблення документації: рішення ради, розпорядження органу виконавчої влади, заява власника або користувача, договір із розробником [30]. Далі перевіряється, чи справді для конкретного випадку потрібен саме проєкт землеустрою щодо відведення земельної ділянки, а не технічна документація із землеустрою щодо поділу, об'єднання або інвентаризації земель.

Після цього здійснюється збір кадастрових і реєстраційних даних: витягу з Державного земельного кадастру, відомостей з Державного реєстру речових прав, інформації про обмеження, суміжні земельні ділянки, наявні обтяження та зареєстровані права. Наступним етапом є аналіз містобудівної документації та відповідності проєктного цільового призначення функціональному призначенню території. Для земельних ділянок, що формуються або змінюють цільове призначення для потреб забудови, обов'язковим вихідним документом є витяг із відповідної містобудівної документації, про що також наголошується у практичних роз'ясненнях щодо вибору виду землевпорядної документації при формуванні земельних ділянок [21].

Завершальним етапом є проведення топографо-геодезичних робіт, уточнення меж на місцевості, підготовка кадастрового плану, визначення переліку обмежень і формування текстових та графічних матеріалів проєкту. Результатом цього етапу має бути повний комплект достовірних вихідних даних, достатніх для прийняття обґрунтованого проєктного рішення, внесення відомостей до Державного земельного кадастру та подальшої державної реєстрації речових прав [18], [19].

У даній бакалаврській роботі підставою для розроблення проєкту землеустрою є заява власника земельної ділянки щодо зміни її цільового призначення. Об'єктом проєктування виступає земельна ділянка з кадастровим номером 3221886001:02:100:0048 площею 0,0871 га, розташована на території Петрівської територіальної громади Вишгородського району Київської області. Метою розроблення проєкту є обґрунтування зміни цільового призначення земельної ділянки з земель для будівництва та обслуговування об'єктів туристичної інфраструктури та закладів громадського харчування на землі для сінокосіння і випасання худоби.

У результаті збору та аналізу вихідних даних встановлено, що земельна ділянка з кадастровим номером 3221886001:02:100:0048 є сформованою, має визначені межі та зареєстроване право власності. Наявні кадастрові, картографічні та правовстановлюючі документи забезпечують достатню інформаційну базу для розроблення проєкту землеустрою щодо зміни її цільового призначення. Отримані вихідні дані стали основою для прийняття проєктного рішення та підготовки документації відповідно до вимог чинного законодавства.

3.3. Проєктне рішення щодо відведення земельної ділянки

Проєкт землеустрою щодо відведення земельної ділянки є одним із основних видів землевпорядної документації, який розробляється з метою формування земельних ділянок, оформлення прав на землю або зміни їх цільового призначення. Такий проєкт забезпечує правове, просторове та технічне обґрунтування прийнятого рішення щодо подальшого використання земельної ділянки та є підставою для внесення відповідних змін до Державного земельного кадастру [18].

У межах даної бакалаврської роботи розроблено проєктне рішення землеустрою щодо відведення земельної ділянки приватної власності з кадастровим номером 3221886001:02:100:0048, площею 0,0871 га, яка розташована на території Петрівської територіальної громади Вишгородського району Київської області. Основною метою проєктування є зміна цільового призначення земельної ділянки з земель для будівництва та обслуговування об'єктів туристичної інфраструктури та закладів громадського харчування на землі для сінокосіння і випасання худоби.

Проєктне рішення було розроблене на підставі завдання на виконання робіт із землеустрою, вихідних кадастрових матеріалів, відомостей Державного земельного кадастру, правовстановлюючих документів та матеріалів містобудівної документації. У процесі виконання роботи було проведено аналіз правового статусу земельної ділянки, її місця розташування, фактичного використання та можливості зміни виду цільового призначення відповідно до вимог чинного законодавства [19].

Під час розроблення проєкту особливу увагу було приділено перевірці відповідності запропонованої зміни цільового призначення положенням містобудівної документації Петрівської територіальної громади. Відповідно до вимог земельного законодавства, зміна

цільового призначення земельної ділянки може здійснюватися лише за умови, що таке використання не суперечить функціональному призначенню території, визначеному містобудівною документацією [2].

Основою проєктного рішення стало обґрунтування доцільності переведення земельної ділянки до складу земель сільськогосподарського призначення для подальшого використання під сінокосіння та випасання худоби. Запропонована зміна не передбачає зміни меж земельної ділянки, її площі або конфігурації. Проєктом зберігаються існуючі координати поворотних точок меж, кадастровий номер та просторове положення земельної ділянки.

У результаті виконання проєктних робіт було сформовано комплект документації із землеустрою, до складу якого увійшли:

- пояснювальна записка з обґрунтуванням проєктного рішення;
- заява замовника на розроблення проєкту землеустрою;
- завдання на виконання землевпорядних робіт;
- копії документів, що посвідчують особу замовника;
- копії правовстановлюючих документів на земельну ділянку;
- графічні матеріали із зазначенням місця розташування земельної ділянки;
- схема розташування земельної ділянки в межах території громади;
- кадастровий план земельної ділянки;
- відомість обчислення площі земельної ділянки;
- відомість координат поворотних точок меж;
- перелік обмежень у використанні земельної ділянки;
- план зон можливих обмежень та обтяжень;
- матеріали, необхідні для внесення змін до Державного земельного кадастру [20]. (Додаток А)

Графічна частина проєкту відображає фактичне місце розташування земельної ділянки, її межі, площу, суміжні землекористування та інші просторові характеристики. Усі матеріали підготовлено з використанням відомостей Державного земельного кадастру та сучасних геоінформаційних технологій.

За результатами проведеного аналізу встановлено, що зміна цільового призначення земельної ділянки з кадастровим номером 3221886001:02:100:0048 є можливою та відповідає вимогам земельного законодавства України. Запропоноване проєктне рішення забезпечить раціональне використання земельної ділянки відповідно до потреб власника, не порушує прав суміжних землекористувачів та не суперечить вимогам щодо охорони земель і навколишнього природного середовища, а також створить необхідні правові та технічні передумови для внесення змін до відомостей Державного земельного кадастру та подальшого використання земельної ділянки відповідно до нового цільового призначення - для сінокосіння і випасання худоби [19].

Висновки до розділу 3: У третьому розділі бакалаврської роботи було розглянуто вимоги до складу та змісту документації із землеустрою при зміні цільового призначення земельної ділянки, сформовано вихідні дані для проєктування та розроблено проєктне рішення щодо відведення земельної ділянки.

Встановлено, що розроблення документації із землеустрою здійснюється відповідно до вимог Земельного кодексу України та Закону України «Про землеустрій». Проєкт землеустрою щодо відведення земельної ділянки є основним документом, який визначає правові, технічні та організаційні засади зміни цільового призначення земельної ділянки та подальшого використання земельних ресурсів. Документація повинна містити текстові та графічні матеріали, які

відображають характеристики земельної ділянки, її правовий статус, існуючі обмеження та проєктні рішення.

У процесі виконання роботи було сформовано необхідний пакет вихідних даних, до складу якого увійшли відомості Державного земельного кадастру, кадастровий план земельної ділянки, матеріали містобудівної документації, картографічні матеріали, правовстановлюючі документи та інші документи, необхідні для здійснення проєктних робіт. Проведений аналіз підтвердив достатність та достовірність вихідної інформації для розроблення проєкту землеустрою.

За результатами дослідження розроблено проєктне рішення щодо земельної ділянки з кадастровим номером 3221886001:02:100:0048, та прийняте проєктне рішення обґрунтоване результатами аналізу земельно-кадастрових даних, правового режиму земельної ділянки та вимог чинного земельного законодавства. При цьому площа земельної ділянки, її межі, конфігурація та кадастровий номер залишаються незмінними, а зміни стосуються виключно виду її цільового використання.

Розроблений проєкт землеустрою відповідає вимогам чинних нормативно-правових актів у сфері земельних відносин, забезпечує належне документальне оформлення зміни цільового призначення земельної ділянки та створює правові підстави для внесення відповідних відомостей до Державного земельного кадастру.

ВИСНОВКИ

У процесі виконання бакалаврської кваліфікаційної роботи було досліджено комплекс питань, пов'язаних із правовим, економічним та геопросторовим обґрунтуванням зміни цільового призначення земельної ділянки на прикладі села Нові Петрівці Вишгородського району Київської області. Отримані результати дозволили підтвердити актуальність обраної теми та досягти поставленої мети.

У ході роботи було з'ясовано, що в умовах реформування земельних відносин в Україні процес зміни цільового призначення земельної ділянки має важливе значення для забезпечення ефективного використання земельного фонду, розвитку територіальних громад і впорядкування землекористування. Було встановлено, що механізм зміни призначення земель охоплює чітко визначені нормативно-правові процедури, закріплені у Земельному кодексі України, Законі «Про землеустрій», Законі «Про регулювання містобудівної діяльності» та низці інших підзаконних актів.

Проведений аналіз теоретичних і правових основ дозволив сформулювати уявлення про сутність категорій земель сільськогосподарського призначення та земель житлової і громадської забудови, особливості їх правового режиму, функціонування та обмеження. Зокрема, було окреслено механізми їх включення до цивільного обігу, умови зміни правового статусу та участі органів місцевого самоврядування у процесі прийняття рішень щодо таких змін.

У другому розділі було детально охарактеризовано об'єкт дослідження - територію села Нові Петрівці, її географічні, кліматичні, гідрологічні та кадастрові особливості. З'ясовано, що розташування села в зоні активного приміського розвитку столиці зумовлює високий попит на земельні ресурси для житлової забудови. Було встановлено, що територія має сприятливі умови для трансформації земель сільськогосподарського призначення в землі

житлової та громадської забудови, що відповідає стратегічним планам розвитку громади.

Третій розділ присвячено поетапному аналізу процедури розробки проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки з метою зміни її цільового призначення. На основі діючого законодавства було визначено алгоритм дій: від подання клопотання до органу місцевого самоврядування, виготовлення проектної документації, проведення геодезичних робіт, до отримання відповідного рішення та внесення змін до Державного земельного кадастру. Особливу увагу приділено питанням погодження проекту, ролі геодезичних вишукувань та оформленню меж ділянки на місцевості.

Загалом, у роботі систематизовано супровідний процес зміни цільового призначення земель, а також проаналізовано практичні аспекти реалізації проекту на прикладі конкретної території.

Таким чином, поставлені у вступі завдання було виконано повністю, а мета - досягнута. Робота дозволила сформулювати комплексне уявлення про правові, адміністративні, просторові та організаційні аспекти процесу зміни цільового призначення земельної ділянки, що є необхідним для підвищення ефективності землекористування та сталого розвитку територій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Візитівка села // Офіційний вебсайт Петрівської сільської ради.
URL: https://petrivtsi-rada.gov.ua/novi_petrivtsi/vizitivka.
2. Гурський В. Стан наукової розробки проблеми регулювання земельних правовідносин в умовах воєнного стану. Law. State. Technology. 2025. № 2. С. 59–63. DOI: <https://doi.org/10.32782/LST/2025-2-10>.
3. Дорош О.С., Купріянич І.П., Мельник Д. М. Наукові підходи до розроблення планувальної документації на територію об'єднаної територіальної громади // Економіка природокористування і сталий розвиток. 2018. № 3–4 (22 – 23). С. 42 – 48.
4. Дорош О.С., Фоменко В.А., Мельник Д.М. Ключова роль землеустрою у плануванні розвитку системи землекористувань у межах територіальних громад Землеустрій, кадастр і моніторинг земель. 2018. № 2. С. 22 – 33. DOI: <http://dx.doi.org/10.31548/zemleustriy2018.02.022>.
5. Залєвський В. Е. Особливості проваджень щодо зміни цільового призначення земельних ділянок // Нове українське право. 2021. Вип. 4. С. 207–211. DOI: <https://doi.org/10.51989/NUL.2021.4.31>. URL: <https://newukrainianlaw.in.ua/index.php/journal/article/view/105>.
6. Земельний кодекс України : Кодекс України; Кодекс, Закон від 25.10.2001 № 2768-III // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2768-14> (дата звернення: 16.05.2026).
7. Кабінет Міністрів України. (2014). Постанова "Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади" від 10.09.2014 р. № 442 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/442-2014-%D0%BF#Text> (дата звернення: 13.09.2026).
8. Кабінет Міністрів України. (2020). Постанова "Деякі заходи щодо прискорення реформ у сфері земельних відносин", URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1113-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення: 07.06.2026).

9. Конституція України : Конституція України; Верховна Рада України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 25.05.2026).

10. Кравчук І. І. Інституційні засади управління земельними ресурсами в умовах сучасних викликів. Вісник ЛТЕУ. Економічні науки. 2024. № 77. С. 14–19. DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-1205-2024-77-02>.

11. Мартин А. Г. Розвиток землеустрою в Україні. URL: <https://zsu.org.ua/andrij-martin/83-2011-02-16-15-44-25>.

12. Мартин А., Гунько, Л., & Полтавець, А. (2026). Аксіологія простору як складова сучасної теорії землеустрою: ціннісні режими, інститути та інструменти просторового порядку. Землеустрій, кадастр і моніторинг земель, 1, 4-23. <https://doi.org/10.31548/zemleustriy2026.01.01>.

13. Нові Петрівці. URL: <https://esu.com.ua/article-73317>.

14. Організаційна структура апарату Держгеокадастру 2021. Єдиний держаний веб-портал відкритих даних. Міністерство цифрової трансформації України. URL: <https://data.gov.ua/dataset/a54cf76a-8215-4b34-8666-494cf35bda8f/resource/bea31147-80c6-4eac-9b3f-93c435e4c908>. (дата звернення: 02.06.2026).

15. Пархоменко М. М., Кандава Н. О. Проблемні питання цільового призначення земель в Україні // Екологічне право. 2021. Вип. 1–4. С. 56–61. DOI: <https://doi.org/10.37687/2413-7189.2021.1-4.9>.

16. Про Державний земельний кадастр : Закон України від 07.07.2011 № 3613-VI // База даних «Законодавство України» /

Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/3613-17> (дата звернення: 16.05.2026).

17. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень : Закон України від 01.07.2004 № 1952-IV // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1952-15> (дата звернення: 16.05.2026).

18. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень : Постанова Кабінету Міністрів України; Порядок, Перелік від 25.12.2015 № 1127 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1127-2015-%D0%BF> (дата звернення: 16.05.2026).

19. Про затвердження Порядку ведення Державного земельного кадастру: Постанова Кабінету Міністрів України; Порядок, Вимоги, Форма типового документа, Опис, Інформація, Перелік, Форма, Класифікація, Повідомлення, Заява, Рішення, Довідка, Витяг від 17.10.2012 № 1051 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1051-2012-%D0%BF> (дата звернення: 18.05.2026).

20. Про землеустрій : Закон України від 22.05.2003 № 858-IV // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/858-15> (дата звернення: 18.05.2026).

21. Про регулювання містобудівної діяльності : Закон України від 17.02.2011 № 3038-VI // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/3038-17> (дата звернення: 16.05.2026).

22. Про топографо-геодезичну і картографічну діяльність : Закон України від 23.12.1998 № 353-XIV // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/353-14> (дата звернення: 16.05.2026).

23. Про охорону земель : Закон України від 19 червня 2003 р. № 962-IV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/962-15> (дата звернення: 04.05.2026)
24. Про оцінку земель : Закон України від 11 грудня 2003 р. № 1378-IV. URL: [https:// zakon.rada.gov.ua/go/962-15](https://zakon.rada.gov.ua/go/962-15) (дата звернення: 07.06.2026).
25. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/280/97-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 08.06.2026).
26. Публічна кадастрова карта України. URL: <https://kadastrova-karta.com/>.
27. Село Нові Петрівці. URL: <https://maps.visicom.ua/c/30.44233,50.62329,17/f/POIWM0TCFJ?lang=uk>.
28. Третяк А.М., Третяк В.М., Гунько Л.А. Інституціональний розвиток землеустрою та землевпорядкування в Україні у період глобалізації. Економіка та держава. 2022. № 2. С. 19–25.
29. Толмачова А. В. Державний земельний кадастр : конспект лекцій. Одеса: ОДЕКУ, 2023. 138 с.
30. Цивільний кодекс України : Кодекс України; Закон, Кодекс від 16.01.2003 № 435-IV // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/435-15> (дата звернення: 16.05.2026).

ДОДАТКИ

Додаток А

